

ΔΥΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ

Η εγκατάσταση της Φυλής μπορεί και πρέπει να κλείσει ΤΩΡΑ Ένας άλλος δρόμος για τη διαχείριση των αποβλήτων της Αττικής είναι εφικτός

A. Βιώνουμε κατάσταση οξείας κρίσης, μαθαίνουμε από αυτήν

Όταν το ΔΥΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ, από το 2016, προειδοποιούσε για την επερχόμενη κρίση στη διαχείριση των απορριμμάτων της Αττικής, οι περισσότεροι αδιαφορούσαν και σιωπούσαν. Άλλοι από άγνοια και έλλειψη ενδιαφέροντος και άλλοι επειδή προσδοκούσαν οφέλη (πολιτικά και οικονομικά) από τη γιγάντωση της κρίσης. Σήμερα, όλοι μιλούν γι' αυτήν. Μόνο που τώρα τα πράγματα έχουν γίνει πολύ πιο δύσκολα, αφού:

- Τα χρονικά περιθώρια -για αναστροφή πορείας- έχουν στενέψει ασφυκτικά.
- Το πολιτικό περιβάλλον, σε εθνικό επίπεδο και στο επίπεδο της περιφέρειας, δεν ευνοεί λύσεις σε φιλοπεριβαλλοντική κατεύθυνση και σε όφελος της κοινωνίας.
- Υπάρχει ισχυρή επιχειρηματική πίεση για την υιοθέτηση πολιτικών και πρακτικών, που θα δημιουργήσουν νέα προβλήματα, με προμετωπίδα την πλήρη ιδιωτικοποίηση του τομέα της διαχείρισης των αποβλήτων και την εισαγωγή της καύσης, σαν βασικής μεθόδου.

A.1 Οι βασικές πτυχές της κρίσης

Αν θέλουμε να μιλήσουμε για τα βασικά ζητήματα που συνθέτουν τη σημερινή κατάσταση κρίσης, αναπόφευκτα, θα εστιάσουμε την προσοχή μας στα εξής:

- Στην **τεράστια ποσότητα των αστικών στερεών αποβλήτων (ΑΣΑ)** που πρέπει να διαχειριστούμε κάθε χρόνο (για το 2018, πάνω από 1.800.000 τόνους).
- Στην **ελάχιστη εκτροπή από την ταφή** που επιτυγχάνεται, η οποία έχει σαν αποτέλεσμα να θάβεται το 88% του συνόλου των ΑΣΑ (ανάκτηση οποιουδήποτε είδους 8,2% και απώλειες 3,8% είναι το υπόλοιπο 12%). *[παράρτημα I]*
- Στο **συγκεντρωτισμό του συστήματος**, αφού το 95,44% του συνόλου των ΑΣΑ της περιφέρειας οδηγείται στην εγκατάσταση της Φυλής, με το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος τους να θάβεται στο ΧΥΤΑ. *[παράρτημα I]*
- Στην **εξάντληση της χωρητικότητας του ΧΥΤΑ Φυλής**, ο οποίος (θα) εξακολουθεί να λειτουργεί, μόνο χάρη στην παγκόσμια πρωτοτυπία των δύο εσωτερικών επεκτάσεων σε ύψος («πανωσηκωμάτων») και **το πολύ μέχρι το φθινόπωρο του 2020**. *[παράρτημα II]*
- Στην **οικονομική αιμορραγία που προκαλεί η λειτουργία του ΕΜΑΚ** -γύρω στα 13 εκατομμύρια το χρόνο-, με ασήμαντα περιβαλλοντικά αποτελέσματα, αφού κάνει ελάχιστη ανάκτηση και το μεγαλύτερο μέρος των «προϊόντων» του οδηγείται στο ΧΥΤΑ για ταφή. Σημειώνουμε πως η ισχύουσα σύμβαση (του 2011) λήγει το Φλεβάρη του 2020, αφού μεσολάβησαν έξι διαδοχικές παρατάσεις, από εποχής Σγυρού, μέχρι πολύ πρόσφατα. **Το ΕΜΑΚ θα πρέπει να κλείσει**, καθώς δυνατότητα υπογραφής νέας σύμβασης δεν υπάρχει, χωρίς να προηγηθεί ένας νέος χρονοβόρος διαγωνισμός. *[παράρτημα III]*
- Στην παντελή **απουσία προγραμματισμού για τη δημιουργία των αναγκών νέων υποδομών**, που είναι απαραίτητες για ένα σύγχρονο, φιλοπεριβαλλοντικό και επωφελή για το σύνολο της κοινωνίας τρόπο διαχείρισης των ΑΣΑ, στους τομείς της ανακύκλωσης στην πηγή, της περαιτέρω ανάκτησης με μηχανικό τρόπο από τα υπολειμματικά σύμμεικτα και της ασφαλούς διάθεσης του υπολείμματος (για όσο διάστημα αυτό είναι αναγκαίο). Οι αναφορές στον πλήρως απονομιμοποιημένο ΧΥΤΑ Γραμματικού, πολύ δε περισσότερο στους ΧΥΤΑ Κυθήρων και Αντικυθήρων, μόνο σαν κακόγουστο αστείο μπορεί να εκληφθεί.

A.2 Τι έφταιξε και φτάσαμε ως εδώ;

Σε αυτήν την κατάσταση μας οδήγησε ένας συνδυασμός παρωχημένων αντιλήψεων διαχείρισης των ΑΣΑ και πολιτικών επιλογών που έδιναν προτεραιότητα στην εξυπηρέτηση των οικονομικών συμφερόντων, εκείνων που είχαν τη διορατικότητα να εντοπίσουν έγκαιρα ένα νέο τομέα σταθερής κερδοφορίας. Ας δούμε πως εκφράστηκε αυτό, στους κατά καιρούς σχεδιασμούς ή στις απόπειρες σχεδιασμών:

- Για πάνω από τρεις δεκαετίες η διαχείριση των απορριμμάτων καθοριζόταν από μια υπουργική απόφαση (Ε1β/301/1964), η οποία σε πρώτο πλάνο έβαζε τη διάθεση σε ΧΑΔΑ («... συνίσταται εις την απλήν απόρριψιν επί της επιφανείας του εδάφους, επαφιεμένης της αποσυνθέσεως και σταθεροποιήσεως των εις την επίδρασιν των φυσικών παραγόντων»), ενώ στις μεθόδους περιελάμβανε και την «πολτοποίηση», η οποία «συνίσταται εις την άλεσιν των απορριμμάτων και την διάθεσιν αυτών εν ρευστή καταστάσει εις το δίκτυον υπονόμων». Κατά τα άλλα, αναφέρονταν και στην υγειονομική ταφή και στην καύση και στη βιοχημική σταθεροποίηση (composting). Τελευταία μέθοδος διαχείρισης η διαλογή -όπως επιγράφονταν-, η οποία έπρεπε να γίνεται υποχρεωτικά στους χώρους διάθεσης (!!!), ενώ «*Διαλογή εκ δοχείων ή εξ άλλων θέσεων προσωρινώς συγκεντρωμένων απορριμμάτων απαγορεύεται*».
- Φτάσαμε στο 1996 για να αρχίσει να εκσυγχρονίζεται η νομοθεσία και στο 1997 για να αρχίσει να περιγράφεται ένας εθνικός σχεδιασμός. Σε υπουργική απόφαση του 2000 περιγράφονται συγκεκριμένες υποδομές για την Αττική, ενώ το Σεπτέμβρη του 2001 το περιφερειακό συμβούλιο Αττικής ψηφίζει τον πρώτο περιφερειακό σχεδιασμό (ΠΕΣΔΑ). Ακολουθεί, άλλη υπουργική απόφαση, που τροποποιεί τις υποδομές της απόφασης του 2000 και ο περίφημος νόμος 3164/2003 (της Β. Παπανδρέου), με τις γνωστές χωροθετήσεις, που εξακολουθούν να ισχύουν μέχρι σήμερα. Το 2006 εγκρίνεται ο επόμενος ΠΕΣΔΑ.
- Ως προς την ουσία της διαχείρισης, παραμένει η εμμονή στην ταφή και ο συγκεντρωτισμός, με επίκεντρο την εγκατάσταση της Φυλής, που από το 1991 έχει γίνει ο μοναδικός νόμιμος αποδέκτης των απορριμμάτων ολόκληρης της περιφέρειας Αττικής και, μετά το ΧΑΔΑ, αποκτά σταδιακά το ΧΥΤΑ Άνω Λιοσίων (1997) και το ΧΥΤΑ Φυλής (δημοπρατήθηκε το 2005), που σήμερα πνέει τα «λοίσθια». Η επιλογή κατασκευής εγκαταστάσεων ολοκληρωμένης διαχείρισης (ΟΕΔΑ) και σε Γραμματικό και Κερατέα, λόγω του μεγέθους τους, φαίνεται να λειτουργεί περισσότερο σαν άλλοθι στο συγκεντρωτισμό της Φυλής.
- Καθοριστικής σημασίας είναι η ακραία φιλοεργολαβική επιλογή του ΕΜΑΚ στη Φυλή, με τεράστιο κατασκευαστικό και λειτουργικό κόστος και, ταυτόχρονα, ασήμαντο περιβαλλοντικό όφελος. Στην ίδια λογική εντάσσεται η κατασκευή του αποτεφρωτήρα επικίνδυνων υγειονομικών αποβλήτων και η παραχώρηση χώρου της ΟΕΔΑ για την κατασκευή του ιδιωτικού ΚΔΑΥ της ΕΠΑΝΑ (σήμερα, της WATT).
- Από τις πιο αποτυχημένες επιλογές, με τεράστιο κόστος χρόνου, ήταν η προσπάθεια δημοπράτησης με ΣΔΙΤ τεσσάρων νέων μονάδων επεξεργασίας (δύο στη Φυλή και από μία σε Γραμματικό - Κερατέα), για 25-27 χρόνια και με εγγυημένες ποσότητες σύμμεικτων απορριμμάτων. Συμπεριλαμβανομένου του ΕΜΑΚ, θα έπρεπε να οδηγούνται στη Φυλή 1.450.000 και σε Γραμματικό - Κερατέα 255.000 τόνοι σύμμεικτων/χρόνο, ενταφιάζοντας κάθε προοπτική ουσιαστικής προδιαλογής - ανακύκλωσης υλικών και ανοίγοντας διάπλατα την πόρτα στην καύση.
- Σε γενικότερο επίπεδο, η ανακύκλωση έχει πέσει θύμα της εμμονής στον ένα και μοναδικό μπλε κάδο -αγνοώντας συστηματικά τις νομοθετικές δεσμεύσεις για ξεχωριστά ρεύματα- και της πλήρους παράδοσής της στον ιδιωτικό τομέα, ο οποίος έχει φτάσει στο σημείο να αντιμετωπίζει σαν αντίπαλους δήμους και πολίτες, καθηλώνοντας σε απελπιστικά χαμηλά ποσοστά την προδιαλογή υλικών και συμβάλλοντας στην κυριαρχία των σύμμεικτων.

- Η διαρκής υπονόμευση του δημόσιου χαρακτήρα της διαχείρισης των ΑΣΑ και η υποχρηματοδότηση και τα διάφορα θεσμικά εμπόδια αποθάρρυναν τους δήμους από το να αναλάβουν χρήσιμες πρωτοβουλίες σε τοπικό επίπεδο, που μπορεί να μην έλυναν το συνολικό πρόβλημα, αλλά σίγουρα θα μετρίαζαν τις επιπτώσεις του. Αυτήν την πολιτική θα πρέπει να τη δούμε σε συνδυασμό με την απλόχερη στάση της πολιτείας, απέναντι στους άμεσα θιγόμενους δήμους της Αττικής -κυρίως αυτόν της Φυλής-, μέσω του «αμαρτωλού» καθεστώτος των αντισταθμιστικών οικονομικών ανταλλαγμάτων. Ένας πακτωλός χρημάτων, ικανός να αναμορφώσει ριζικά το σύστημα διαχείρισης των απορριμμάτων της Αττικής, σπαταλήθηκε για να διαφθαρούν συνειδήσεις και να εξαγοραστεί η σιωπή των πραγματικών θυμάτων. Από το 1993, έως το 2001, ο Δήμος Άνω Λιοσίων εισέπραξε 51.150.903.958 δραχμές! Από το 2002, έως σήμερα, ο ενιαίος Δήμος Φυλής έχει εισπράξει πάνω από 630.000.000 ευρώ!
- Έξω από το κάδρο δεν μπορούμε να αφήσουμε και έναν ορατό τοπικισμό, που έλκει την καταγωγή του από τις αρνητικές εμπειρίες της υφιστάμενης διαχείρισης των απορριμμάτων και οδηγεί σε, συλλήβδην, απόρριψη οποιασδήποτε διαδικασίας διαχείρισης απορριμμάτων -ακόμη και της πιο ήπιας- και σε έναν ιδιότυπο κοινωνικό ρατσισμό σε βάρος των κατοίκων της Δυτικής Αττικής.

Μια ιδιαίτερη αναφορά χρειάζεται στην περίοδο της διακυβέρνησης του ΣΥΡΙΖΑ και στην αντίστοιχη της περιφερειακής διοίκησης της κ. Δούρου, που σηματοδοτήθηκε από τον υφιστάμενο περιφερειακό σχεδιασμό (Δεκέμβρης 2016), προβληματικό σε σημαντικές επιλογές και εντελώς αόριστο ως προς την περιγραφή και τις χωροθετήσεις των αναγκαίων υποδομών. Παρότι ξεκίνησαν με πολύ φιλόδοξες υποσχέσεις και παρότι, λόγω μιας ιδιότυπης συγκυρίας, είχαν στα χέρια τους ένα νέο εθνικό σχεδιασμό, που συμπεριελάμβανε καίριες κινηματικές επιλογές, το μόνο που κατάφεραν ήταν να συνεχίσουν στον ίδιο δρόμο με τους προκατόχους τους, σε πλήρη συμβιβασμό και σύμπλευση με τα μεγάλα εργολαβικά συμφέροντα. Ο δημόσιος χαρακτήρας, η αποκεντρωμένη διαχείριση με έμφαση στην προδιαλογή των υλικών, η αποκήρυξη των ΣΔΙΤ και της λογικής της καύσης, τα τοπικά σχέδια διαχείρισης, η ριζική αναμόρφωση των συστημάτων ανακύκλωσης, η χρηματοδότηση των φιλοπεριβαλλοντικών δράσεων μικρής κλίμακας, οι νομοθετικές αλλαγές για τη διευκόλυνση του ρόλου των δήμων, το κλείσιμο της εγκατάστασης της Φυλής, οι χωροθετήσεις των νέων υποδομών κ.ά. κατέληξαν στο καλάθι των αχρήστων. Μέσα σε πολύ σύντομο χρονικό διάστημα επανήλθαν τα έργα ΣΔΙΤ, η επιλεκτική χρηματοδότηση ΧΥΤΑ και ΜΕΑ, η προπαγάνδα της καύσης, ο συγκεντρωτισμός, η επέκταση της Φυλής κλπ..

Όλα αυτά -και πολλά άλλα- βαρύνουν το σύνολο των κυβερνήσεων, των περιφερειακών και αυτοδιοικητικών αρχών και των πολιτικών δυνάμεων που τις στήριξαν όλες αυτές τις δεκαετίες. Κανείς, ωστόσο, δε θα ξεχάσει ποτέ ότι τη χαριστική βολή στη Δυτική Αττική επέλεξε να τη δώσει η περιφερειακή διοίκηση της κ. Δούρου, τις τελευταίες ώρες της θητείας της και με την πλήρη συγκατάνευση, ασφαλώς, της νέας διοίκησης του κ. Πατούλη.

A.3 Μέσα στο ζόφο, υπάρχει μια αχτίδα φωτός

Μέσα σε αυτό το ζοφερό περιβάλλον, ωστόσο, κρύβεται και μια μεγάλη ευκαιρία. Η **εξάντληση του ΧΥΤΑ Φυλής, η λήξη της σύμβασης του ΕΜΑΚ, η αδικαιολόγητη παρουσία του αποτεφρωτήρα επικίνδυνων υγειονομικών αποβλήτων σε χώρο διαχείρισης αστικών αποβλήτων και η απουσία συμβατικών δεσμεύσεων δημιουργούν τις καλύτερες προϋποθέσεις, ώστε να σπάσει το «απόστημα» της Φυλής και -μέσα στον επόμενο χρόνο- να κλείσει οριστικά και αμετάκλητα το σύνολο της εγκατάστασης και όχι μόνο ο ΧΥΤΑ.**

B. Η αποκεντρωμένη διαχείριση, με έμφαση στην προδιαλογή των υλικών

Στις σελίδες που ακολουθούν θα προσπαθήσουμε να αποδείξουμε ότι αυτή προοπτική, εκτός από επιθυμητή, είναι (και) απολύτως εφικτή, σε πείσμα όσων προσπαθούν να ξαναπαίξουν το χαρτί της Φυλής, σαν προσωρινής ή μεταβατικής λύσης. Μεγάλο μέρος του συστημικού μπλοκ προσπαθεί να μας πείσει πως η συνέχιση της λειτουργίας της εγκατάστασης της Φυλής είναι μονόδρομος και ότι πραγματικός εκσυγχρονισμός είναι το αγοραίο μοντέλο της πλήρους ιδιωτικοποίησης της διαχείρισης των απορριμμάτων -το είδαμε και στον πρόσφατα ψηφισμένο αναπτυξιακό νόμο- και οι αντιπεριβαλλοντικές πρακτικές, όπως η καύση. Ξεχνούν, φαίνεται, ότι δε βρισκόμαστε στο 2003, αλλά στο 2019, όπως ξεχνούν ότι το ίδιο το κίνημα έχει επεξεργαστεί και έχει τεκμηριώσει το δικό του αντίλογο, ισχυρά ίχνη του οποίου υπάρχουν τόσο στο υφιστάμενο εθνικό σχέδιο διαχείρισης (ΕΣΔΑ), όσο και στο ΠΕΣΔΑ Αττικής.

Σε όσους μας ρωτούν πώς απαντάμε στην τρέχουσα κρίση, η απάντηση είναι απλή και σαφής: απαντάμε με τον αγώνα μας **να εφαρμοστεί ΣΗΜΕΡΑ το μοντέλο της αποκεντρωμένης διαχείρισης, με έμφαση στην πρόληψη και στην προδιαλογή των υλικών**. Δηλώνουμε, κατηγορηματικά, ότι θα μας βρει ριζικά αντίθετους κάθε προσπάθεια αναθεώρησης του υφιστάμενου πλαισίου, που αποσκοπεί στην αναίρεση των όποιων θετικών βημάτων έχουν γίνει. Αντίθετα, θα διεκδικήσουμε την ολοκλήρωσή του, την απάλειψη των όποιων γκρίζων ζωνών του και τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων (νομοθετικών, διοικητικών, χρηματοδοτικών κλπ.), για να μπορέσει να πάρει σάρκα και οστά.

Όμως, για να μη μιλάμε γενικά -όπως κάνουν αυτοί που δεν έχουν συγκεκριμένη άποψη ή που θέλουν να κρύψουν τις πραγματικές τους επιδιώξεις-, ας δούμε τα βασικά χαρακτηριστικά αυτού του μοντέλου και με ποιο τρόπο μπορεί να υλοποιηθεί στη συγκεκριμένη κρίσιμη κατάσταση για την Αττική.

B.1 Τα βασικά χαρακτηριστικά της αποκεντρωμένης διαχείρισης

Η πρόταση της αποκεντρωμένης διαχείρισης των απορριμμάτων στηρίζεται στις βασικές αρχές της εγγύτητας και της μικρής κλίμακας και βασικό πεδίο εφαρμογής της είναι μεγάλοι δήμοι ή ομάδες γειτονικών δήμων, που συγκροτούν -άτυπες ή τυπικές- διαχειριστικές ενότητες, για τις ανάγκες της διαχείρισης των δικών τους αποβλήτων, στη βάση των τοπικών σχεδίων διαχείρισης, τα οποία οφείλουν να διαμορφώνονται με διαδικασίες ουσιαστικής διαβούλευσης και κοινωνικής συμμετοχής. Φυσικά, θα υπάρχουν και οι περιφερειακές δράσεις και υποδομές στους τομείς που οι επιμέρους δήμοι αδυνατούν να ανταποκριθούν. Στην πλήρη του ανάπτυξη, το σύστημα της αποκεντρωμένης ολοκληρωμένης διαχείρισης, αναπτύσσεται στα παρακάτω τρία επίπεδα:

1ο επίπεδο: διαλογή στην πηγή (κατοικία - επιχείρηση - υπηρεσίες - γειτονιά - δήμος)

Η «καρδιά» της αποκεντρωμένης ολοκληρωμένης διαχείρισης βρίσκεται στις υποδομές και τη διαχείριση που γίνεται στο πιο κοντινό στον πολίτη επίπεδο, με βασικό εργαλείο τη διαλογή στην πηγή. Σε αυτό το επίπεδο, επιδιώκεται η ανάκτηση της μέγιστης ποσότητας των ανακυκλώσιμων υλικών, με φυσικές διαδικασίες και τεχνικές. Οι δραστηριότητες μοιράζονται σε δύο βασικές κατευθύνσεις:

1.1 Δραστηριότητες στο επίπεδο της κατοικίας, της γειτονιάς, του εργασιακού χώρου, των υπηρεσιών, όπου το βάρος σηκώνουν οι ίδιοι οι πολίτες και οι φορείς, με την καθημερινή υποστήριξη και των δήμων. Με πληροφόρηση και ενημέρωση, με προγράμματα σε σχολεία και

δημόσιες - δημοτικές υπηρεσίες και εγκαταστάσεις, με υλική υποστήριξη (διανομή μικρών κομποστοποιητών, σάκων για διαλογή και ανακύκλωση κλπ.), όσο και με την εξασφάλιση της υποδομής (κάδοι, «πράσινα σημεία»), που θα υποδέχεται το αποτέλεσμα αυτής της δραστηριότητας.

1.2 Δραστηριότητες διαλογής στην πηγή, σε επίπεδο δήμου, οι οποίες περιλαμβάνουν, κυρίως:

- ένα δίκτυο ξεχωριστών κάδων προδιαλεγμένων υλικών
- ένα επαρκές δίκτυο «πράσινων σημείων», για τη συγκέντρωση υλικών, που δεν μπορούν (και δεν πρέπει) να κατευθύνονται στους κάδους των προδιαλεγμένων και δημιουργούνται σε χώρους, κατά προτίμηση μέσα ή κοντά στον οικιστικό ιστό
- ένα σύστημα μεταφοράς

Με την αποκέντρωση των εγκαταστάσεων, αναμένεται η σταδιακή εξάλειψη της ανάγκης για την ύπαρξη σταθμών μεταφόρτωσης απορριμμάτων (ΣΜΑ) και των αντίστοιχων οχημάτων μεταφοράς, που συμβάλλουν στην υποβάθμιση των χαρακτηριστικών των μεταφερόμενων υλικών.

2ο επίπεδο: κομποστοποίηση - διαλογή - διαχωρισμός (δήμος - ομάδα δήμων)

Στο επίπεδο αυτό, οι διαδικασίες διαχείρισης αναπτύσσονται σε μια μικρή αποκεντρωμένη εγκατάσταση απλού εξοπλισμού, στο επίπεδο του δήμου ή των γειτονικών δήμων. Καθώς, προοδευτικά, θα αυξάνεται το ποσοστό της ανακύκλωσης με διαλογή στην πηγή, αναμένεται να μειώνεται η ροή των σύμμεικτων απορριμμάτων. Ο σκοπός των δραστηριοτήτων σε αυτό το επίπεδο είναι:

- να διαχωρίσει (όπου χρειάζεται), ταξινομήσει, αποθηκεύσει και διαθέσει στο εμπόριο τα υλικά ανακύκλωσης, που συγκεντρώνονται από τους κάδους της ανακύκλωσης και από τα «πράσινα σημεία»
- να κάνει την κομποστοποίηση των προδιαλεγμένων οργανικών υλικών (από τους αντίστοιχους κάδους), καθώς και των πράσινων των δήμων. Να συσκευάσει και διαθέσει το παραγόμενο κομπόστ.
- να αξιοποιήσει το τμήμα των αδρανών υλικών, που έχουν «εισχωρήσει» στο σύστημα
- να επιδιορθώσει, να ανακατασκευάσει και να διαθέσει χρήσιμο εξοπλισμό, όπως έπιπλα, ηλεκτρικές συσκευές, ανταλλακτικά κλπ.

3ο επίπεδο: ανάκτηση από υπολειμματικά σύμμεικτα - τελική διάθεση υπολείμματος (ΧΥΤΥ)

Στο επίπεδο αυτό έχουμε να κάνουμε με περιφερειακές υποδομές, που αφορούν:

- Τη συνέχιση της ανάκτησης ανακυκλώσιμων και οργανικών υλικών με μηχανικό τρόπο, από το «ρεύμα» του πράσινου κάδου των υπολειμματικών σύμμεικτων απορριμμάτων.
- Την ασφαλή τελική διάθεση σε ΧΥΤΥ του υπολείμματος των προηγούμενων σταδίων. Οι ΧΥΤΥ, στο πλαίσιο μιας εκτεταμένης εφαρμογής της λογικής της αποκεντρωμένης ολοκληρωμένης διαχείρισης, αφενός θα είναι μικρότερου μεγέθους και, αφετέρου, θα υποδέχονται υπολείμματα με χαρακτηριστικά αδρανών υλικών.

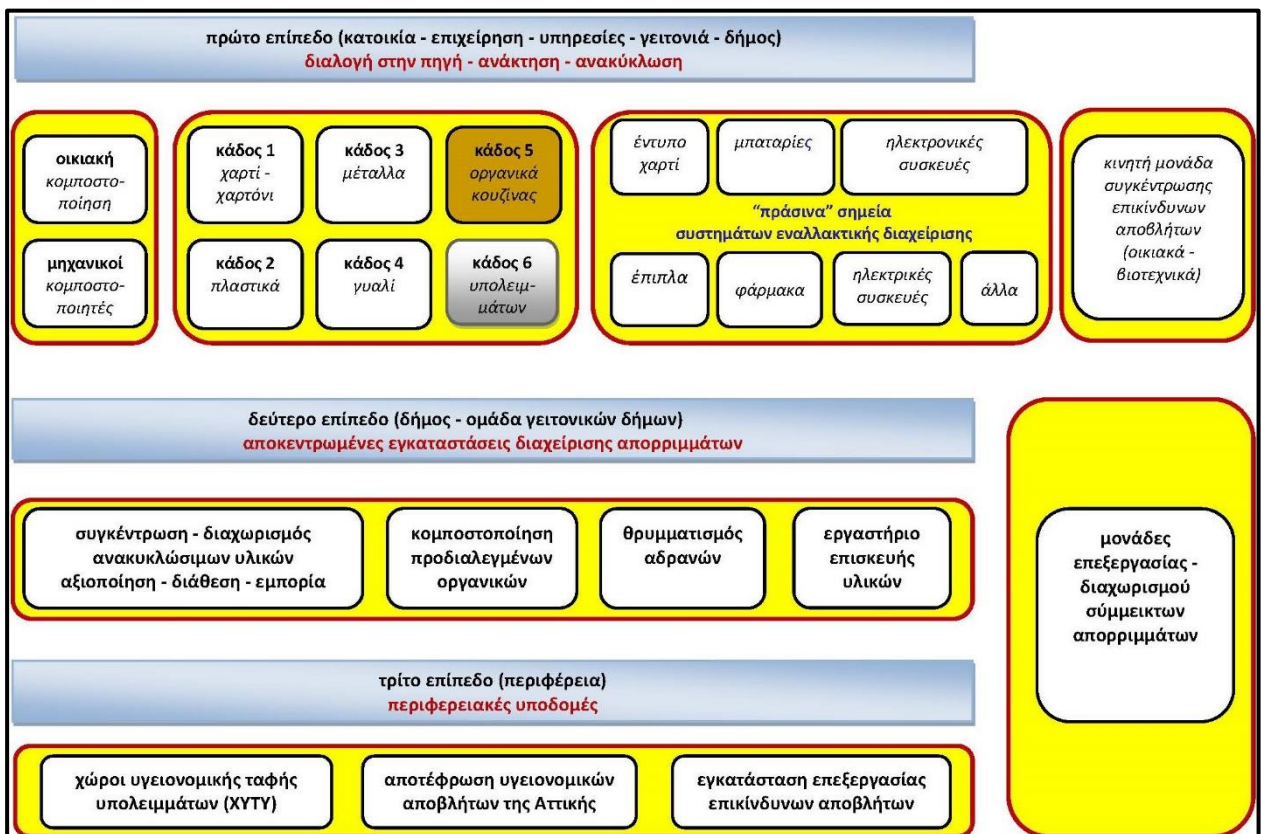
Η ακριβής χωροθέτηση μονάδων επεξεργασίας υπολειμματικών σύμμεικτων και ΧΥΤΥ, με δεδομένο τον κορεσμό (από κάθε άποψη) της Φυλής και της Δυτικής Αττικής, είναι αντικείμενο ευρύτερης συνεννόησης, που θα πρέπει να λάβει σοβαρά υπόψη την **ανάγκη μιας δίκαιης κατανομής των όποιων βαρών σε όλες τις περιοχές της περιφέρειας Αττικής**. Επίσης, η χωροθέτηση των τοπικών και των περιφερειακών υποδομών ενδέχεται να προσκρούσει σε

υφιστάμενες προβλέψεις χρήσεων γης στα πολεοδομικά σχέδια των δήμων και στο ρυθμιστικό σχέδιο Αθήνας, που έγιναν υπό την επήρεια «φοβικών» αντιλήψεων για κάθε είδους δραστηριότητα διαχείρισης, ακόμη και για την ανακύκλωση και την κομποστοποίηση. Όπως προαναφέρθηκε, θα χρειαστούν, πιθανότατα, κάποιες νομοθετικές ρυθμίσεις, οι οποίες πρέπει να προσδιοριστούν συγκεκριμένα και να διεκδικηθούν άμεσα.

Ο παραπάνω σχεδιασμός προϋποθέτει το δημόσιο χαρακτήρα του συστήματος διαχείρισης, τη διασφάλιση του κοινωνικού ελέγχου και τη δυνατότητα αξιοποίησης της κοινωνικής συμμετοχής. Ασυμβίβαστες με τα παραπάνω θεωρούμε τις λογικές ανάθεσης έργων, από τους δήμους και την περιφέρεια, με τη μέθοδο ΣΔΙΤ, δεδομένου ότι αφορούν συγκεντρωτική και αδιαφανή διαχείριση με κριτήριο τη μεγιστοποίηση του ιδιωτικού κέρδους και όχι την ικανοποίηση περιβαλλοντικών και κοινωνικών αναγκών.

Στο γράφημα που ακολουθεί αποτυπώνεται με συνοπτικό τρόπο η διάρθρωση των υποδομών της αποκεντρωμένης διαχείρισης.

Γράφημα 1: Αποκεντρωμένη διαχείριση - διάρθρωση υποδομών

B.2 Χρειάζεται μηχανική επεξεργασία - ανάκτηση και χώροι τελικής διάθεσης;

Η απάντηση σε αυτό το ερώτημα είναι άμεσα συνδεδεμένη με το **πως επιλέγουμε να αντιμετωπίσουμε και να διαχειριστούμε τα υπολειμματικά σύμμεκτα**, δηλαδή τα αστικά απόβλητα που δε διαχωρίζονται με προδιαλογή στην πηγή. Η εμπειρία από τη λειτουργία του ΕΜΑΚ και του ΧΥΤΑ Φυλής προδιαθέτει για αρνητική απάντηση. Είναι, όμως, αυτή η ενδεδειγμένη λύση, ιδιαίτερα στις συνθήκες της κρίσης, της απειροελάχιστης ανακύκλωσης και της εξάντλησης του ΧΥΤΑ Φυλής; Ας δούμε ποια είναι τα δεδομένα του προβλήματος και ας μιλήσουμε πρώτα για δύο βασικές επιλογές, που απορρίπτουμε προκαταβολικά:

- Με βάση τα σημερινά ισχύοντα ποσοστά προδιαλογής των υλικών, οι ποσότητες των υπολειμματικών σύμμεικτων θα είναι εξαιρετικά μεγάλες για ένα μεταβατικό διάστημα κάποιων χρόνων, ακόμη κι αν υλοποιηθεί το πιο φιλόδοξο πρόγραμμα προδιαλογής. Τα στοιχεία που παρατίθενται στη συνέχεια είναι αφοπλιστικά. Συνεπώς, η απευθείας ταφή τους θα συντηρούσε το σημερινό μοντέλο διαχείρισης, θα απαιτούσε ΧΥΤΑ τύπου Φυλής και, επιπλέον, θα ήταν ασύμβατη με την ισχύουσα νομοθεσία.
- Μια λύση θα ήταν η γενικευμένη καύση των υπολειμματικών σύμμεικτων, χωρίς να έχει προηγηθεί μηχανική επεξεργασία, που θεωρητικά θα έκανε αχρείαστους τους χώρους υγειονομικής ταφής. Αυτή η λύση, όμως, δεν είναι αποδεκτή διαδικασία διαχείρισης αποβλήτων, καθώς θα δημιουργούσε μεγάλα περιβαλλοντικά προβλήματα, θα απαιτούσε χώρους διαχείρισης της τέφρας και ταφής επικίνδυνων αποβλήτων και θα στερούσε κάθε κίνητρο για την αύξηση της προδιαλογής των υλικών, αφού όλα θα μπορούμε να τα καίμε. Ακόμη και οι πιο φανατικοί υποστηρικτές της καύσης δεν τολμούν να μιλήσουν για καύση ανεπεξέργαστων αποβλήτων.

Αν όχι απευθείας ταφή, αν όχι απευθείας καύση του συνόλου των υπολειμματικών σύμμεικτων, τότε τι; Αναγκαστικά, οδηγούμαστε σε διαδικασία μηχανικής επεξεργασίας τους. Τι είδους, όμως, μηχανική επεξεργασία και με ποιο στόχο; Μας ικανοποιεί το μοντέλο του ΕΜΑΚ, στο οποίο το μεγαλύτερο μέρος των «προϊόντων» του οδηγείται για ταφή; Ασφαλώς όχι, αφού το ζητούμενο είναι η μέγιστη ανάκτηση και η ελαχιστοποίηση του υπολείμματος, που θα πρέπει να οδηγηθεί για ταφή. Ξεχωρίζουν δύο βασικές επιλογές, με επιμέρους παραλλαγές: αυτή που προτάσσει την ανάκτηση υλικών (ανακυκλώσιμων και οργανικών) και αυτή που προτάσσει την παραγωγή ενέργειας. Ας δούμε τι σημαίνει καθεμία από αυτές:

- Στην πρώτη περίπτωση, η μηχανική επεξεργασία των υπολειμματικών σύμμεικτων, με κατάλληλο εξοπλισμό και μεθόδους, μπορεί να αποδώσει **υψηλά ποσοστά ανάκτησης υλικών, της τάξης του 50%**. Στην περίπτωση αυτή, το υπόλοιπο 50% της διαδικασίας της μηχανικής επεξεργασίας (το υπόλειμμα) θα τείνει να είναι ένα προϊόν με ελάχιστο ενεργειακό ενδιαφέρον, αδρανές σε σημαντικό βαθμό, που θα πρέπει να οδηγηθεί σε ασφαλή τελική διάθεση - ταφή. Το κυριότερο πλεονέκτημα είναι ότι με αυτή τη στόχευση και αυτή τη διαδικασία **υπάρχει πάντα ένα ισχυρό κίνητρο για να αυξάνεται η προδιαλογή και να συρρικνώνονται σταδιακά οι ανάγκες σε χώρους ταφής**. Στο σενάριο αυτό, οι μονάδες μηχανικής επεξεργασίας δεν απαξιώνονται λειτουργικά, όσο θα αυξάνει η προδιαλογή και θα μειώνονται τα υπολειμματικά σύμμεικτα, καθώς θα μπορούν -με μικρές προσαρμογές- να αξιοποιηθούν στη διαδικασία της επεξεργασίας των προδιαλεγμένων υλικών και, ιδιαίτερα, των οργανικών.
- Στη δεύτερη περίπτωση, στόχος είναι να παρεμβληθεί, ανάμεσα στη μηχανική επεξεργασία και στην ταφή, **διαδικασία καύσης του δευτερογενούς καυσίμου**, που, πλέον, θα είναι το κύριο προϊόν της μηχανικής επεξεργασίας, αντί των ανακτήσιμων υλικών. Είναι προφανές ότι, για να είναι βιώσιμη -από οποιαδήποτε σκοπιά- η διαδικασία της καύσης, θα χρειάζονται σταθερά επαρκείς ποσότητες «πρώτης ύλης», πράγμα που σημαίνει **καθήλωση σε χαμηλά επίπεδα της προδιαλογής των υλικών, αλλά και της ανακύκλωσης από τη μηχανική επεξεργασία**. Ταυτόχρονα, **θα εκτοξεύσει το κόστος διαχείρισης και θα δημιουργήσει περιβαλλοντικούς κινδύνους, χωρίς να είναι διασφαλισμένη η συμβατότητά της με την ισχύουσα ευρωπαϊκή και εθνική νομοθεσία**, αφού χρειάζεται να επιτυγχάνεται ένας υψηλός βαθμός ενεργειακής απόδοσης, για να μη θεωρείται ισοδύναμη με την ταφή.

Με βάση τα παραπάνω και για τους λόγους που προαναφέρθηκαν, **το ΔΥΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ στην πρότασή του επιλέγει να μην συμπεριλάβει διαδικασία ενεργειακής αξιοποίησης - καύσης, εμμένοντας στην πλέον ωφέλιμη -περιβαλλοντικά, οικονομικά και κοινωνικά- αλυσίδα:**

πρόληψη - επαναχρησιμοποίηση - ανακύκλωση με προδιαλογή στην πηγή - περαιτέρω ανάκτηση με μηχανική επεξεργασία - τελική διάθεση, με τα πρώτα στάδια να κερδίζουν διαρκώς έδαφος, σε βάρος των τελευταίων.

Δε μας διαφεύγει ότι, σε ένα πολύ ευρύ πολιτικό φάσμα, είναι εξαιρετικά δημοφιλής η πρακτική των γενικόλογων αναφορών και η απουσία συγκεκριμένων προτάσεων, ιδιαίτερα όταν διαφαίνεται ο κίνδυνος να διαταραχθούν οι σχέσεις του με το πολιτικό του ακροατήριο. Η στάση αυτή, συνήθως, συνοδεύεται από την κολακεία του εκλογικού σώματος και την ενθάρρυνση τοπικιστικών αντιδράσεων, ακόμη κι όταν δικαιολογείται με αναφορές στην προστασία του περιβάλλοντος και σε εναλλακτικά μοντέλα, που ποτέ δεν περιγράφονται. **Είμαστε τα μόνιμα θύματα αυτών των πολιτικών, δεσμεύσεις και επιδιώξεις πολιτικές δεν έχουμε, συνεπώς δε θα μεταχειριστούμε τα ίδια μέσα, ούτε θα κλείσουμε το στόμα μας απέναντι σε πρακτικές που, στο τέλος της ημέρας, μεταφράζονται σε συνέχιση της λειτουργίας της εγκατάστασης της Φυλής.** Γι' αυτό δε θα περιοριστούμε στην περιγραφή του μοντέλου, αλλά θα μιλήσουμε και για συγκεκριμένους στόχους και για τις προτεραιότητες που επιβάλλει η περίπτωση.

B.3 Στόχοι και προτεραιότητες

Τόσο ο υφιστάμενος εθνικός σχεδιασμός (εγκρίθηκε το Δεκέμβρη του 2015), όσο και ο υφιστάμενος περιφερειακός σχεδιασμός (εγκρίθηκε το Δεκέμβρη του 2016) έχουν σαν έτος αναφοράς, για την επίτευξη των στόχων τους, το 2020. Ένα χρόνο πριν τη λήξη αυτής της περιόδου, τα αποτελέσματα είναι πλήρως απογοητευτικά. Είναι σαν να ξεκινάμε από την αρχή. Αυτό που συνέβη τα τελευταία χρόνια είναι ένας εγκληματικός συνδυασμός αμέλειας, ανικανότητας και συμβιβασμού με τα οικονομικά συμφέροντα στο χώρο της διαχείρισης των αποβλήτων, που όξυναν την προϋπάρχουσα κρίση και σπατάλησαν πολύτιμο χρόνο για την, κατά το δυνατόν, ομαλή ανάπτυξη ενός φιλικού στους πολίτες συστήματος διαχείρισης.

Το πρώτο πράγμα, συνεπώς, που χρειάζεται είναι ένας επανακαθορισμός του χρόνου υλοποίησης των στόχων, που δεν θα την παραπέμπει στις ελληνικές καλένδες και ταυτόχρονα θα την κάνει ρεαλιστική. Προτείνουμε αυτή η περίοδος να είναι η εξαετία 2020 - 2025, στο τέλος της οποίας θα έχει κατακτηθεί ο βασικός στόχος της προδιαλογής στην πηγή του 50% του συνόλου των ΑΣΑ. Στο σημείο αυτό, τα υπολειμματικά σύμμεικτα θα αποτελούν το υπόλοιπο 50%, που θα οδηγείται σε διαδικασία μηχανικής ανακύκλωσης, ώστε να ανακτάται το 50% των εισερχομένων ποσοτήτων, δηλαδή το 25% του συνόλου των ΑΣΑ. Το υπόλοιπο 25% θα αποτελεί το τελικό υπόλειμμα, που θα πρέπει να οδηγηθεί σε ασφαλή τελική διάθεση σε ΧΥΤΥ. Στα επόμενα χρόνια, μετά το 2025, η προδιαλογή θα συνεχίσει να αυξάνεται, οπότε και οι ποσότητες των υπολειμματικών σύμμεικτων και του τελικού υπολείμματος θα ακολουθούν φθίνουσα πορεία.

Ας δούμε τι σημαίνει, με μια πρώτη προσέγγιση, αυτή η στοχοθεσία σε αριθμούς και ποσότητες, ποιες υποδομές χρειάζονται για να την υπηρετήσουν και με ποια προτεραιότητα. Στους υπολογισμούς μας, κρατάμε σταθερή τη συνολική ποσότητα των παραγόμενων ΑΣΑ (στα επίπεδα του 2018), θεωρώντας ότι μια τάση αύξησης της κατανάλωσης και παραγωγής ΑΣΑ αντισταθμίζεται από τα μέτρα πρόληψης και επαναχρησιμοποίησης υλικών που θα εφαρμοστούν. Μια δεύτερη παραδοχή είναι ότι η κάλυψη του ποσοστού προδιαλογής των υλικών κατανέμεται αναλογικά από έτος σε έτος, με το ρυθμό αύξησης να είναι ελαφρά μεγαλύτερος στην αρχή. Μια τρίτη παραδοχή είναι ότι οι μονάδες μηχανικής ανακύκλωσης θα είναι σε λειτουργία από το 2023 και μετά. Τα αποτελέσματα καταγράφονται στον παρακάτω πίνακα 1.

Πίνακας 1

Ροή των ΑΣΑ της περιφέρειας Αττικής, στο διάστημα 2020 - 2025 (προτεινόμενο σενάριο)

Έτος	Σύνολο ΑΣΑ	Ανάκτηση με ΔσΠ		Υπολειμματικά σύμμεικτα (Υ/Σ)	Ανάκτηση από Υ/Σ		Συνολική ανάκτηση		Τελική διάθεση	
		Ποσοστό	Ποσότητα		Ποσοστό	Ποσότητα	Ποσοστό	Ποσότητα	Ποσοστό	Ποσότητα
2020	1.800.000	16%	288.000	1.512.000			16%	288.000	84%	1.512.000
2021	1.800.000	24%	432.000	1.368.000			24%	432.000	76%	1.368.000
2022	1.800.000	32%	576.000	1.224.000			32%	576.000	68%	1.224.000
2023	1.800.000	38%	684.000	1.116.000	31%	558.000	69%	1.242.000	31%	558.000
2024	1.800.000	44%	792.000	1.008.000	28%	504.000	72%	1.296.000	28%	504.000
2025	1.800.000	50%	900.000	900.000	25%	450.000	75%	1.350.000	25%	450.000
2026	1.800.000	54%	972.000	828.000	23%	414.000	77%	1.386.000	23%	414.000
2027	1.800.000	58%	1.044.000	756.000	21%	378.000	79%	1.422.000	21%	378.000
2028	1.800.000	62%	1.116.000	684.000	19%	342.000	81%	1.458.000	19%	342.000
2029	1.800.000	66%	1.188.000	612.000	17%	306.000	83%	1.494.000	17%	306.000
2030	1.800.000	70%	1.260.000	540.000	15%	270.000	85%	1.530.000	15%	270.000
Σύνολο	19.800.000	46,73%	9.252.000	10.548.000	16,27%	3.222.000	63,00%	12.474.000	37,00%	7.326.000

Ακόμη και στην περίπτωση που υιοθετηθεί το κυοφορούμενο κυβερνητικό σενάριο της μετάθεσης της υλοποίησης των στόχων της προδιαλογής για το 2030, σε συνδυασμό με την καύση μέρους του υπολείμματος της μηχανικής επεξεργασίας, οι μεσοπρόθεσμες ανάγκες για τελική διάθεση θα είναι εξίσου σημαντικές, σύμφωνα με τον πίνακα 2.

Πίνακας 2

Ροή των ΑΣΑ της περιφέρειας Αττικής, στο διάστημα 2020 - 2025 (κυβερνητικό σενάριο)

Έτος	Σύνολο ΑΣΑ	Ανάκτηση με ΔσΠ		Υπολειμματικά σύμμεικτα (Υ/Σ)	Ανάκτηση από Υ/Σ		Συνολική ανάκτηση		Καύση		Τελική διάθεση	
		Ποσοστό	Ποσότητα		Ποσοστό	Ποσότητα	Ποσοστό	Ποσότητα	Ποσοστό	Ποσότητα	Ποσοστό	Ποσότητα
2020	1.800.000	12%	216.000	1.584.000			12%	216.000			88%	1.584.000
2021	1.800.000	17%	306.000	1.494.000			17%	306.000			83%	1.494.000
2022	1.800.000	22%	396.000	1.404.000			22%	396.000			78%	1.404.000
2023	1.800.000	26%	468.000	1.332.000	37%	666.000	63%	1.134.000	22%	399.600	15%	266.400
2024	1.800.000	30%	540.000	1.260.000	35%	630.000	65%	1.170.000	21%	378.000	14%	252.000
2025	1.800.000	34%	612.000	1.188.000	33%	594.000	67%	1.206.000	20%	356.400	13%	237.600
2026	1.800.000	38%	684.000	1.116.000	31%	558.000	69%	1.242.000	19%	334.800	12%	223.200
2027	1.800.000	41%	738.000	1.062.000	30%	531.000	71%	1.269.000	18%	318.600	12%	212.400
2028	1.800.000	44%	792.000	1.008.000	28%	504.000	72%	1.296.000	17%	302.400	11%	201.600
2029	1.800.000	47%	846.000	954.000	27%	477.000	74%	1.323.000	16%	286.200	11%	190.800
2030	1.800.000	50%	900.000	900.000	25%	450.000	75%	1.350.000	15%	270.000	10%	180.000
Σύνολο	19.800.000	32,82%	6.498.000	13.302.000	22,27%	4.410.000	55,09%	10.908.000	13%	2.646.000	31,55%	6.246.000

Τα συμπεράσματα που προκύπτουν από τα στοιχεία του πίνακα 1, με δεδομένο ότι η χωρητικότητα των «πανωσηκωμάτων» εξαντλείται το φθινόπωρο του 2020 και σταματά η λειτουργία του ΧΥΤΑ Φυλής, είναι τα εξής:

- Υπάρχει κατεπείγουσα ανάγκη να ξεκινήσουν **ΤΩΡΑ** οι διαδικασίες χωροθέτησης και κατασκευής των αναγκαίων νέων χώρων ασφαλούς διάθεσης. Όχι μόνο για να μην οδηγηθούμε σε φαινόμενα ακραίας περιβαλλοντικής και υγειονομικής κρίσης, αλλά και για να αποτραπεί το ενδεχόμενο να μας επιβληθούν βίαια η καύση και η πλήρης ιδιωτικοποίηση του συστήματος διαχείρισης
- Για να μη μετεξελιχθούν οι νέοι χώροι ταφής σε χωματερές τύπου Φυλής -και ως προς το μέγεθος και ως προς τη λειτουργία τους- και για να αρχίσουν να υλοποιούνται οι επικαιροποιημένοι στόχοι, πρέπει να ξεκινήσουν **ΤΑΥΤΟΧΡΟΝΑ** οι διαδικασίες κατασκευής των δημοτικών - διαδημοτικών υποδομών προδιαλογής των υλικών και των μονάδων επεξεργασίας υπολειμματικών σύμμεικτων.
- Ο περιορισμός, στο άμεσο μέλλον, των ποσοτήτων του προς ταφή υπολείμματος σε επίπεδα αρκετά κάτω από τις 500.000 τόνους/χρόνο, δικαιολογεί την κατασκευή **δύο, σχετικά μικρών, χώρων υγειονομικής ταφής υπολείμματος (ΧΥΤΥ)**.
- Οι μονάδες μηχανικής επεξεργασίας υπολειμματικών σύμμεικτων καλούνται να υποδεχτούν, το πολύ 1.116.000 τόνους/χρόνο (2023), ενώ στη συνέχεια αυτές οι ποσότητες θα

μειώνονται. Για τον υπολογισμό της συνολικής δυναμικότητάς τους μπορεί να θεωρηθούν σαν βάση οι 600.000 τόνοι/χρόνο, με τις υπερβάλλουσες ποσότητες στα πρώτα χρόνια να καλύπτονται από τη λειτουργία των μονάδων σε πρόσθετες βάρδιες. Με βάση αυτό το σενάριο, **4 ή 5 αποκεντρωμένες μονάδες μηχανικής επεξεργασίας** θα μπορούσαν να καλύψουν, σε βάθος χρόνου, τις ανάγκες της περιφέρειας Αττικής.

5. Οι αναγκαίες δημοτικές - διαδημοτικές υποδομές διαχείρισης των προδιαλεγμένων υλικών περιγράφονται αναλυτικά στο ειδικό παράρτημα του εθνικού σχεδίου (ΕΔΣΑ). Με βάση αυτό, **όλοι οι δήμοι πρέπει να επανεξετάσουν και να επικαιροποιήσουν ΤΩΡΑ τα τοπικά σχέδια διαχείρισης.**

Τα παραπάνω συγκροτούν ένα συγκεκριμένο σχέδιο δράσης, το οποίο θέλουμε να συμπληρώσουμε με τις εξής επισημάνσεις:

- Οι χωροθετήσεις να γίνουν με κριτήρια γεωγραφικά, πληθυσμιακά και περιβαλλοντικά, με τη λογική της μικρής κλίμακας και του δίκαιου επιμερισμού των όποιων βαρών. Θεωρούμε αυτονόητο ότι η Δυτική Αττική θα εξαιρεθεί από κάθε σχεδιασμό χωροθέτησης νέων περιφερειακών υποδομών (μονάδων επεξεργασίας υπολειμματικών σύμμεικτων και ΧΥΤΥ).
- Να μην υπάρξει μεταφορά δραστηριοτήτων για τη διαχείριση των απορριμμάτων της Αττικής σε άλλες περιοχές και περιφέρειες.
- Να εγκαταλειφθεί κάθε σκέψη για κατάργηση των θετικών προβλέψεων του υφιστάμενου ΕΣΔΑ. Αντίθετα, πρέπει να διεκδικήσουμε την ολοκλήρωσή του, την απάλειψη των όποιων γκρίζων ζωνών του και τη λήψη όλων των αναγκαίων μέτρων (νομοθετικών, διοικητικών, κλπ.), για να μπορέσει να πάρει σάρκα και οστά. Ιδιαίτερα, να επιμεινουμε στην ακύρωση της προσπάθειας «νομιμοποίησης» της καύσης, στην κατοχύρωση του δημόσιου χαρακτήρα της διαχείρισης αποβλήτων και στη ριζική αναμόρφωση του διάτρητου συστήματος ανακύκλωσης.
- Στο πλαίσιο αυτό, να καταργηθούν τα αποτυχημένα και αδιαφανή ιδιωτικά συστήματα εναλλακτικής διαχείρισης που ευθύνονται για την αποτυχία της ανακύκλωσης στη χώρα και η εισφορά ανακύκλωσης να αντιμετωπιστεί σαν δημόσιος πόρος, για την ενίσχυση και ανάπτυξη των τοπικών - δημοτικών συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης.
- Διεκδικούμε οι διαθέσιμοι χρηματοδοτικοί πόροι να κατευθυνθούν, κατά προτεραιότητα, στις δράσεις πρόληψης, προδιαλογής και ανάκτησης υλικών, συμπεριλαμβανομένης της ενίσχυσης των δήμων, για να μπορέσουν να ανταποκριθούν σε αυτά που τους αναλογούν και που τους ζητούνται.
- Η διαφύλαξη του δημόσιου χαρακτήρα δεν ταυτίζεται, αναγκαστικά, με το αίτημα για τη δημιουργία ενιαίου φορέα διαχείρισης αποβλήτων, καθώς είναι ασύμβατο με τη λογική της αποκεντρωμένης διαχείρισης. Ιδιαίτερα στις σημερινές συνθήκες, είναι πολύ εύκολο να μετατραπεί σε ένα σκληρό νεοφιλελεύθερο γραφειοκρατικό μηχανισμό, άμεσα ελεγχόμενο από την πολιτική εξουσία και τις επιδιώξεις της, που το μόνο που θα καταφέρει είναι να επιταχύνει τις ΣΔΙΤ και να ακυρώσει κάθε προσπάθεια «διαφοροποίησης» σε επίπεδο περιφερειών και δήμων.

Οι πρόσφατες πρωθυπουργικές εξαγγελίες, με τη μορφή των πέντε «στόχων» επιτείνουν τις ανησυχίες, αφού: ο στόχος του 50% για την προδιαλογή υλικών μεταφέρεται στο 2030, η υποχρέωση για ξεχωριστά ρεύματα προδιαλογής ανακυκλώσιμων υλικών εγκαταλείπεται, εξαγγέλλεται μια άτολμη και περιορισμένη δράση ξεχωριστής συλλογής βιοαποβλήτων, επαναλαμβάνεται η αγκύλωση στην επιλογή των συμπράξεων δημόσιου και ιδιωτικού τομέα (ΣΔΙΤ) και δίνεται η υπόσχεση στους δήμους για περισσότερα μέσα και λιγότερους περιορισμούς, που θα μπορούσε -κρίνοντας και από τη σχετική τροπολογία στο νέο

αναπτυξιακό νόμο- να διαβαστεί και σαν μεγαλύτερη ευχέρεια στην ιδιωτικοποίηση των δημοτικών υπηρεσιών.

Είναι προφανές, για μας, ότι οι παραπάνω επιλογές προδιαγράφουν συντήρηση και επιδείνωση της υπάρχουσας κατάστασης και έρχονται σε ευθεία αντίθεση με τα χαρακτηριστικά της λύσης, που προσπαθήσαμε να περιγράψουμε. Με δεδομένες τις γενικότερες πολιτικές συμπλεύσεις στο συγκεκριμένο θέμα, το τελικό αποτέλεσμα θα κριθεί, κυρίως, από τη δυναμική που θα έχουν τα κινήματα των πολιτών και από το εύρος της απήχησης που θα έχει η επικαιροποιημένη πρόταση της αποκεντρωμένης διαχείρισης.

Γ. Ο λόγος στα κινήματα

Όπως δείχνουν οι παλιότερες εμπειρίες, αλλά και οι πιο πρόσφατες, αποφασιστικός μέλλει να είναι ο ρόλος των κινήματων. Ιδιαίτερα στις σημερινή πολύ δύσκολη συγκυρία, με την κυβέρνηση αποφασισμένη να σαρώσει, με το ακραία νεοφιλελεύθερο πρόγραμμά της, ότι έχει απομείνει όρθιο από τις πολιτικές των προηγούμενων κυβερνήσεων. Έχουμε συνειδητοποιήσει ότι ο τομέας της διαχείρισης των αποβλήτων είναι ένας από αυτούς στους οποίους δίνεται προτεραιότητα. Οι απανωτές δηλώσεις του πρωθυπουργού, των αρμόδιων υπουργών, των άλλων κυβερνητικών στελεχών και του -απόλυτα «συγχρονισμένου»- νέου περιφερειάρχη Αττικής δίνουν καθαρά το στίγμα των προθέσεών τους. Μπορεί να φάνηκε καθαρά ότι στερούνται συγκεκριμένου σχεδίου δράσης, ωστόσο έχουν σαφέστατη γραμμή πλευσης: ιδιωτικοποιήσεις, καύση, παραπλάνηση της κοινωνίας για τις πραγματικές τους επιδιώξεις.

Στις συνθήκες αυτές, όσοι/ες έχουν επιλέξει το δρόμο της κινηματικής δράσης, περισσότερο από κάθε άλλη φορά, χρειάζεται:

- Να συμφωνήσουν σε ένα πλαίσιο διεκδικήσεων, που δε θα αφήνει κανένα περιθώριο εκμετάλλευσης από τις δυνάμεις του συντηρητικού τόξου, συνεχίζοντας και αναπαράγοντας το έκτρωμα της Φυλής και
- Να ανακαλύψουν, επιτέλους, την αξία της ευρείας διαδημοτικής συσπείρωσης και δράσης, που θα προτάσσει τα πολλά που μας ενώνουν, σεβόμενη πλήρως τις, αναπόφευκτες, επιμέρους ιδεολογικές και πολιτικές επιλογές.

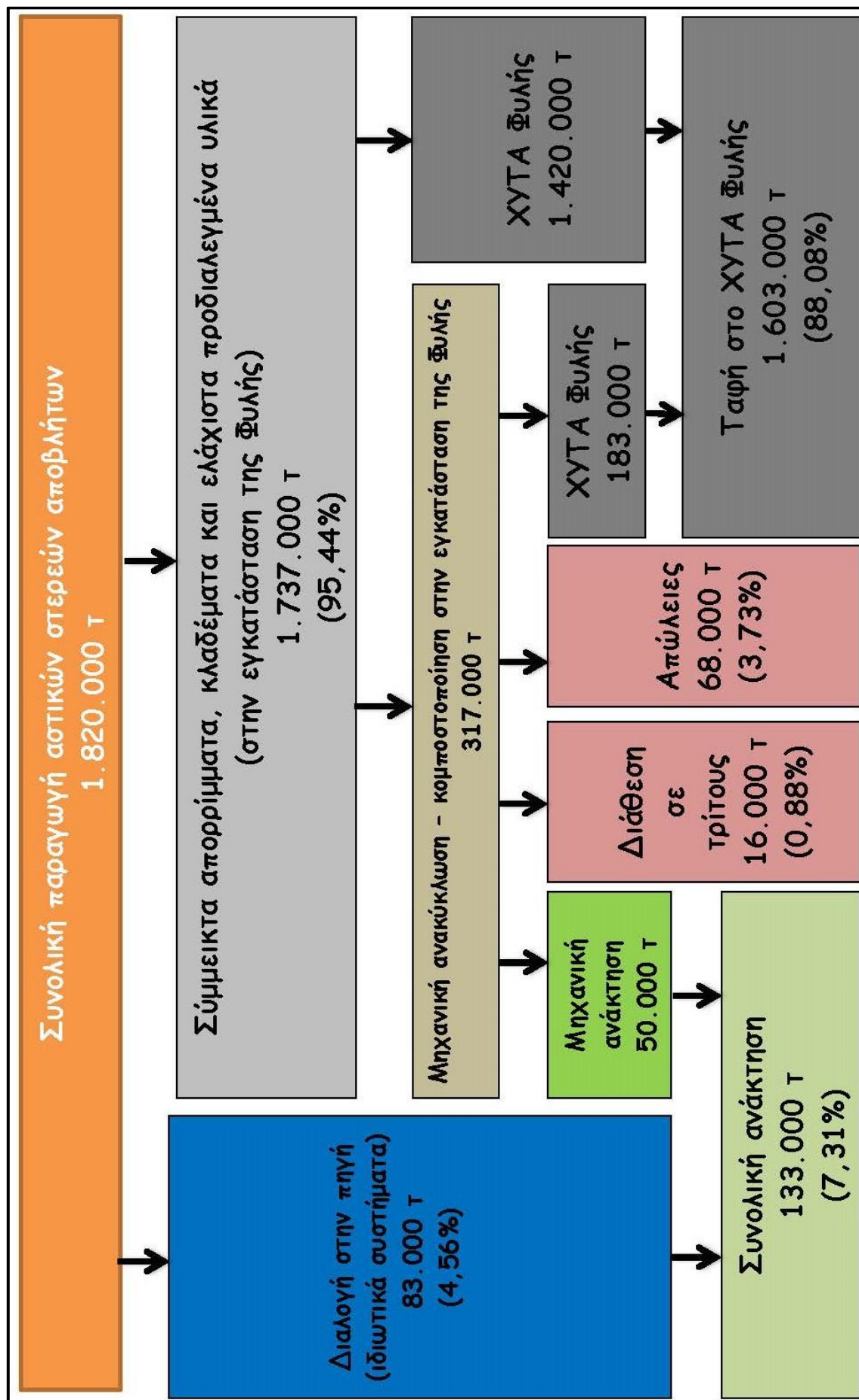
Το ΔΥΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ, όπως έκανε πάντα, θα συνεισφέρει σε αυτήν την προσπάθεια και με τις επεξεργασίες του και με την καθημερινή κινηματική δράση σε όλα τα «μέτωπα» αυτού του κρίσιμου αγώνα. Ενός αγώνα που, μεταξύ, άλλων θα κρίνει και το αν η Φυλή θα συνεχίσει να λειτουργεί για τα επόμενα δέκα, τουλάχιστον, χρόνια.

12.11.2019

ΔΥΤΙΚΟ ΜΕΤΩΠΟ

Συντονισμός φορέων, συλλογικοτήτων και πολιτών Δ. Αττικής - Δ. Αθήνας
oxixytafilis.blogspot.com - oxi.xyta.filis@gmail.com - f/b: Δυτικό Μέτωπο

Παράρτημα II: Ιστορικό ΧΥΤΑ και ΟΕΔΑ Φυλής

- 1968 ΧΔΑ Άνω Λιοσίων
- 1978 -1982 αντιδράσεις - κινητοποιήσεις
- 1991 κλείνει ο ΧΑΔΑ Σχιστού - επεκτείνεται ο ΧΑΔΑ Άνω Λιοσίων
- 11/6/1991 ψήφισμα ΤΕΔΚΝΑ για αντισταθμιστικά
- 14/6/1991 απόφαση Δ.Σ Άνω Λιοσίων να υποδέχεται, προσωρινά για 3,5 χρόνια, τα απορρίμματα της Αττικής
- 1997 ΑΕΠΟ για ΧΥΤΑ Άνω Λιοσίων
- 1997 περιβαλλοντικοί όροι για αποτεφρωτήρα (λειτουργεί από το 2002)
- 1999 ΑΕΠΟ για ΕΜΑΚ (λειτουργεί από το 2010)
- 2003 κατολίθωση πρανών 800.000 κ.μ. (καταπλακώθηκε και καταστράφηκε το ΕΜΑΚ)
- 2003 ψήφιση ν. 3164/03, νέες χωροθετήσεις για την Αττική (εξακολουθεί να ισχύει)
- 2003 ΑΕΠΟ ΧΥΤΑ Φυλής
- 2003 συμφωνία δήμου Φυλής για τη λειτουργία ΚΔΑΥ της ΕΠΑΝΑ (σημερινή WATT)
- 2004 απόφαση του Δ.Σ. Φυλής παραχώρησης έκτασης 1.000 στρεμμάτων στον ΕΔΣΝΑ για κατασκευή νέου ΧΥΤΑ
- 2004 υπογραφή σύμβασης μεταξύ ΕΔΣΝΑ - δήμου Φυλής
- 2005 κινητοποιήσεις για τη λυματολάσπη της Ψυτάλλειας, που μεταφέρονταν στο ΧΥΤΑ
- 2005 δημοπρατείται ο ΧΥΤΑ Φυλής
- 2009 - 2014 σχέδιο κατασκευής 4 ΜΕΑ με ΣΔΙΤ (2 στην ΟΕΔΑ Φυλής), κινητοποιήσεις
- 2013 πυρκαγιά στο ΚΔΑΥ WATT
- 2014 ακύρωση των έργων ΣΔΙΤ (παραμένουν κενά τα κύτταρα Β3 - Β6 της β' φάσης)
- 2015 φωτιά στο ΚΔΑΥ Λαζόπουλου
- 2016 υποβάλλεται ΜΠΕ για αναβάθμιση του ΚΔΑΥ της WATT σε μονάδα επεξεργασίας, δυναμικότητας 150.000 τ/έτος, αντιδράσεις, η WATT αναγκάζεται σε υπαναχώρηση.
- 12/2016 εγκρίνεται ο νέος ΠΕΣΔΑ Αττικής
- 2017 ΑΕΠΟ ΚΔΑΥ WATT
- 2017 πρώτη εσωτερική επέκταση του ΧΥΤΑ Φυλής (στα κύτταρα Β3-Β6 της β' φάσης), αύξηση της χωρητικότητας των κυττάρων σε 3.500.000 κ.μ.
- 2018 δεύτερη εσωτερική επέκταση ΧΥΤΑ Φυλής, με εναπόθεση απορριμμάτων πάνω σε αποκατεστημένα κύτταρα της α' φάσης (1.500.000 κ.μ.), το πρώτο «πανωσήκωμα», με προβλεπόμενη διάρκεια ζωής **μέχρι το Μάρτιο του 2020**
- 2018 υποβάλλεται ΜΠΕ για την επέκταση του ΕΜΑΚ (δεν έχει εκδοθεί απόφαση)
- 2/2019 πιλοτικό πρόγραμμα ΕΔΣΝΑ - WATT, για επεξεργασία, στο ΚΔΑΥ της WATT στη Φυλή, του υπολείμματος των άλλων ΚΔΑΥ της Αττικής.
- 1/8/2019 αξιοποίηση υφιστάμενης σύμβασης για απευθείας ανάθεση τρίτης εσωτερικής επέκτασης (685.000 κ.μ.) του ΧΥΤΑ, στην περιοχή της δεύτερης επέκτασης (απόφαση 249/19 της ΕΕ του ΕΔΣΝΑ), το δεύτερο «πανωσήκωμα», με προβλεπόμενη **διάρκεια ζωής μέχρι το Νοέμβριο του 2020**
- 1/8/2019 προκηρύσσεται διαγωνισμός για τη «μεταβατική» διαχείριση, δηλαδή για τη δημιουργία νέου ΧΥΤΑ στη Φυλή, με προϋπολογισμό 50.438.843,45 ευρώ (απόφαση 248/19 της ΕΕ του ΕΔΣΝΑ), για 3+2 χρόνια, δηλαδή **μέχρι το τέλος του 2025**
- 9/2019 η WATT ζητά τροποποίηση της ΑΕΠΟ του ΚΔΑΥ της Φυλής, ώστε να μπορεί να επεξεργάζεται (και) τα υπολείμματα των ΚΔΑΥ, επαναφέροντας, έμμεσα, την παλιότερη προσπάθειά της για μετατροπή του ΚΔΑΥ σε μονάδα επεξεργασίας σύμμεικτων.

Παράρτημα III: Ιστορικό συμβάσεων και λειτουργίας του ΕΜΑΚ

- Μετά την οριστική παραλαβή της κατασκευής του ΕΜΑΚ, στις 16/3/2009, υπογράφηκε η πρώτη σύμβαση ανάθεσης της λειτουργίας του (αρ. 2119/8.3.2010) με την κοινοπραξία ΗΛΕΚΤΩΡ - ENVITEC. Ολοκληρώθηκε στις 13/4/2010.
- Παράλληλα διεξάγονταν διεθνής διαγωνισμός, που κατακυρώθηκε στην κοινοπραξία ΗΛΕΚΤΩΡ ΑΕ - Θ. Γ. ΛΩΛΟΣ - Χ. ΤΣΟΜΠΑΝΙΔΗΣ ΟΕ - ΑΡΣΗ ΑΕ. Η σύμβαση που υπογράφηκε (αρ. 11677/31.12.2010) είχε τριετή διάρκεια. Τέθηκε σε ισχύ στις 16/4/2011 και έληγε στις 31.12.2013. Μεσολάβησε μια ορθή επανάληψη της σύμβασης (αρ. 8204/8.11.2011). Η σύμβαση αφορούσε την επεξεργασία 761.400 τόνων σύμμεικτων απορριμμάτων και το τίμημα ήταν 56.729.300 € (761.400 τόνοι Χ 76 €/τόνο, μείον 1.137.100 €, που υπολογίζονταν τα έσοδα του αναδόχου από την πώληση των ανακτώμενων υλικών). Προβλέπονταν η δυνατότητα παράτασης της σύμβασης, στο βαθμό που δεν είχε καλυφθεί το σύνολο του συμβατικού αντικειμένου (761.400 τόνοι) και εφόσον δεν είχε απορροφηθεί το εργολαβικό αντάλλαγμα. Προβλέπονταν, επίσης η δυνατότητα επέκτασης του αντικειμένου της σύμβασης (δικαίωμα προαίρεσης), μέχρι των 900.000 τόνων επιπλέον και για τρία ακόμη χρόνια, με την υπογραφή πρόσθετης σύμβασης.
- Εν όψει της λήξης της σύμβασης και παρόλο ότι δεν είχε καλυφθεί το συμβατικό αντικείμενο, η ΕΕ του ΕΔΣΝΑ αποφασίζει (απόφαση 253/2013) στις 24/5/2013 -μετά από σχετική εισήγηση της αρμόδιας υπηρεσίας- να προχωρήσει σε νέο διαγωνισμό.
- Λίγο αργότερα, όμως, αλλάζει η γραμμή πλεύσης. Στις 12/7/2013 (απόφαση 354/2013) η ΕΕ του ΕΔΣΝΑ αποφασίζει την επέκταση της σύμβασης και την άσκηση του δικαιώματος προαίρεσης για επιπλέον ποσότητα 900.000 τόνων και για χρονικό διάστημα που δεν θα υπερβαίνει τα τρία επιπλέον χρόνια. Επικαλείται συμφωνία με την ανάδοχο κοινοπραξία για ευνοϊκή ρύθμιση των χρεών που έχουν συσσωρευτεί στο μεταξύ και εκπτώσεις στις νέες τιμές.
- Με νέα απόφασή της (501/2013), στις 18/10/2013, η ΕΕ του ΕΔΣΝΑ επαναδιατυπώνει την άσκηση του δικαιώματος προαίρεσης. Συντάχθηκε σχετικό συμφωνητικό, το οποίο υποβλήθηκε στο Ελεγκτικό Συνέδριο για έλεγχο.
- Το Ελεγκτικό Συνέδριο, με την 278/2013 πράξη του Ζ' κλιμακίου του, απέρριψε το υποβληθέν σχέδιο σύμβασης. Ο ΕΔΣΝΑ και η ανάδοχος κοινοπραξία κατέθεσαν αίτηση ανάκλησης της πράξης 278/2013 του Ελεγκτικού Συνεδρίου, το Φλεβάρη του 2014. Οι αιτήσεις εκδικάστηκαν στις 21/2/2014, από το τμήμα VI του Ελεγκτικού Συνεδρίου. Στις 7/3/2014 εκδίδεται η απόφαση 1534/2014, με την οποία ανακαλείται η πράξη 278/2013 του Ζ' κλιμακίου.
- Επειδή η σύμβαση έληγε στις 31/12/2013 και ο έλεγχος νομιμότητας της νέας σύμβασης από το Ζ' κλιμάκιο του Ελεγκτικού Συνεδρίου δεν είχε ολοκληρωθεί, η ΕΕ του ΕΔΣΝΑ αποφάσισε (652/2013), στις 30/12/2013, να προχωρήσει στην παράταση της σύμβασης, μέχρι να αποβεί θετικός ο έλεγχος νομιμότητας από το Ελεγκτικό Συνέδριο ή μέχρι να ολοκληρωθεί το συμβατικό αντικείμενο, αν απορριφθεί η διαδικασία της προαίρεσης. Το τίμημα ορίζονταν στο 85% του αρχικού. Οι άλλοι όροι παρέμειναν ίδιοι.
- Παρά την ευνοϊκή απόφαση του Ελεγκτικού Συνεδρίου (1534/2014, τμήμα VI), η διοίκηση του κ. Σγουρού δεν ενεργοποίησε το δικαίωμα προαίρεσης. Πιθανότατα, επειδή ακολουθούσαν οι αυτοδιοικητικές εκλογές και επειδή είχε δεχτεί έντονη κριτική για την επιλογή της αυτή. Αντίθετα ξεκίνησε τις διαδικασίες για την προκήρυξη νέου διαγωνισμού (απόφαση 157/11.6.2014 της ΕΕ του ΕΔΣΝΑ), με προβλεπόμενη χρονική ισχύ της νέας σύμβασης τα πέντε χρόνια, χωρίς δικαίωμα προαίρεσης και με όρους εκσυγχρονισμού του ΕΜΑΚ. Εγκρίθηκαν τα τεύχη δημοπράτησης, τα οποία εστάλησαν στην αρμόδια επιτροπή του υπουργείου εσωτερικών.

- Οι περίφημες εκπτώσεις που είχε επικαλεστεί ο κ. Σγουρός, για να στηρίξει την άσκηση του δικαιώματος προαίρεσης, φαίνεται ότι δεν ήταν διασφαλισμένες, όσο ήθελε να τις παρουσιάσει τον Ιούλιο του 2013. Στις 17/7/2014, λίγο πριν αναλάβει η διοίκηση της κ. Δούρου, η ΕΕ του ΕΔΣΝΑ αποφασίζει (234/2014) «να επιβεβαιώσει την αποδοχή των εκπτώσεων των αναδόχων επί των εκκρεμών λογαριασμών, σύμφωνα με τις από 9/7/2013 επιστολές τους». Ελέγχεται, βάσιμα, το αν το περιεχόμενο των επιστολών της 9/7/2013 εξακολουθούσε να ισχύει ένα χρόνο μετά.
- Η νέα διοίκηση της κ. Δούρου κινήθηκε με το καθεστώς της παράτασης της αρχικής σύμβασης, όπως είχε αποφασίσει η διοίκηση Σγουρού στις 30/12/2013. Ταυτόχρονα, «πάγωσε» τις διαδικασίες του νέου διαγωνισμού, χωρίς καμία εξήγηση. Εννοείται ότι δεν τέθηκε καν σε συζήτηση η προοπτική της διαχείρισης του ΕΜΑΚ από τον ίδιο τον ΕΔΣΝΑ, με απεμπλοκή από τους εργολάβους.
- Έχοντας ολοκληρωθεί το συμβατικό αντικείμενο της αρχικής σύμβασης, μέσω της παράτασής της, η ΕΕ του ΕΔΣΝΑ αποφάσισε, στις 22/12/2015, την άσκηση του δικαιώματος προαίρεσης (524/2015).
- Υπογράφεται συμφωνητικό άσκησης δικαιώματος προαίρεσης, στις 10/2/2016. Γίνεται λόγος για διάρκεια 3 ετών και για ποσότητα 900.000 τόνων (λήξη 9/2/2019). Το συμβατικό ποσό ανέρχεται σε 57.017.487,74 ευρώ, πλέον ΦΠΑ, ενώ το δικαίωμα προαίρεσης θα ασκηθεί για ποσό μέχρι 40.000.000 ευρώ.
- Στις 10/10/2018, προκηρύσσεται διαγωνισμός για 24 μήνες, με προϋπολογισμό 30.739.600,00 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ
- Στις 27/12/2018 αποφασίζεται (540/2018) παράταση του ισχύοντος συμφωνητικού για πέντε μήνες (μέχρι 9/7/2019), ώστε να ολοκληρωθεί το φυσικό και οικονομικό αντικείμενο της σύμβασης.
- Λόγω ακύρωσης του παραπάνω διαγωνισμού, αποφασίζονται (557/2018), στις 31/12/2018, νομικές ενέργειες και, ταυτόχρονα, η προκήρυξη ενός νέου διαγωνισμού, με μικρότερο αντικείμενο, για 5 μήνες και προϋπολογισμό 4.995.000,00 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ.
- Οι νομικές ενέργειες έχουν σαν αποτέλεσμα τη συνέχιση της διαδικασίας του πρώτου διαγωνισμού, οπότε από το σημείο αυτό και μετά βρίσκονται σε εξέλιξη δύο παράλληλοι διαγωνισμοί.
- Στις 1/7/2019, αποφασίζεται (201/2019) παράταση της σύμβασης, μέχρι **15/10/2019**. Επιπλέον ποσότητα 31.583 τόνοι και επιπλέον κόστος 1.421.243,47 ευρώ.
- Στις 19/7/2019, η ΕΕ αποφασίζει (236/2019) τροποποίηση της σύμβασης, δίνοντας νέα παράταση 4 μηνών. Επιπλέον ποσότητα 87.571 τόνοι και επιπλέον κόστος 3.940.700,64 ευρώ.
- Στις 30/8/2019, ανατίθεται (264/2019) στο νομικό συνεργάτη του ΕΔΣΝΑ να κάνει τις απαραίτητες νομικές ενέργειες, για να μην ακυρωθούν οι διαγωνισμοί. Οι προσπάθειες δεν τελεσφορούν και η ΕΕ του ΕΔΣΝΑ κηρύσσει τους διαγωνισμούς άγονους, στις 23/9/2019 (αποφάσεις 284/2019 και 285/2019).
- Στις 11/10/2019, η ΕΕ αποφασίζει (297/2019) τη χρονική παράταση της 201/2019, μέχρι **31/10/2019**. Λίγες μέρες αργότερα (14/10/2019) το ελεγκτικό συνέδριο εγκρίνει τη νέα παράταση της σύμβασης για 4 μήνες, δηλαδή **μέχρι το Φλεβάρη του 2020**.

Βρίσκεται σε εξέλιξη η προσπάθεια δημοπράτησης της επέκτασης της δυναμικότητας και της αναβάθμισης του ΕΜΑΚ, που έχει περάσει στο υφιστάμενο ΠΕΣΔΑ, αλλά δεν έχει υλοποιηθεί. Τα πρώτα τεύχη δημοπράτησης, που ετοίμασαν οι υπηρεσίες του ΕΔΣΝΑ, κάνουν λόγο για προϋπολογισμό σύμβασης: 81.361.431,00 ευρώ και για δικαίωμα προαίρεσης: 41.850.000,00 ευρώ, χωρίς ΦΠΑ (153 εκ ευρώ, με ΦΠΑ), για χρονικό διάστημα 5+3 χρόνια, πρακτικά δηλαδή **μέχρι το 2029-2030**, αν συνυπολογίσουμε το χρόνο της δημοπράτησης και της κατασκευής.